

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. IV. De Infallibilitate Pontificis in Definitendo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

nus id factum cum consensu Legatorum Agathonis, nec aliis aulos fuisse dicere sententiam in Honorem; quod ipse ibidem patenter expressit.

70.
De Liberio.

De Liberio similiter est magna difficultas. Quæ breviter sic enucleatur. Is ante exilium factus defensor fidei, in exilio tandem fractus metu & minis, subscripsit damnationi Athanasii, & cum Arianis communicavit, & fidei formulam, in qua omisum erat, fraude Arianorum fidem Nicænam suppressere satagentium, consubstantialitatis vocabulum, sive scribendo sive subscribendo probavit. Unde Hieronymus perlato ad eum rumore de subscriptione hæreseos facta à Liberio meminit ejusdem l. de Scrip-
toribus Ecclesiasticis in Fortunatiano. Alioquin ipsum revera hæreticum non fuisse, etsi exterius contra fidei confessionem metu & minis adactus graviter deliquerit, conatur ostendere Bellarminus l. 4. de Pontif. c. 9. & Baronius ad annum 357.

71.
Ei subrogatus Felix 11.

Opponitur autem quod Liberius titulo hæresis fuerit excommunicatus, & in ejus locum Felix II. successit. Qui etsi in Cathedralo Pontificum non numeretur ab Augustino Epist. 165. Optato lib. 2. contra Parmenianum, eo quod totum tempus Pontificatus ejus sit inclusum Pontificatu Liberii, qui ante & post Felicem sedit: tamen plura sunt, quæ probent eum verè Pontificem fuisse; ut videre est apud Bellarminum sup. Notabile est, quod in Martyrologio Romano, & reliquis etiam Manucriptis 4. Cal. Augusti referatur tamquam Papa, & Martyr. Cum autem tempore Gregorii XIII. anno 1582. in recognoscendo Martyrologio controversia de eo in novo Martyrologio collocando incidisset, divinâ providentiâ in suffusione, facta causâ invenienti thesauri, reperta est pridie diei festi ipsius in Basilica SS. Cosmæ & Damiani arca marmorea, unâ cum lapideo laterculo ibidem intus posito, & hæc ei incisâ inscriptione antiquis characteribus: *Corpus S. Felicis Papa & Martyris, qui damnatus Constantium.* Vide Baronium ad annum 357.

72.
Quâ ratione factum.

Respondetur itaque quod Felix pulso in exilium Liberio Pontificatum in principio illegitimè obtinuerit, ac Schismaticus fuerit, eoque tempore etiam Arianis communicaverit. Eum tamen postea divinitus immutatum, Arianosque abhorrentem, & fidei præconem Clerus Romanus pro vero Pontifice recepit, cum jam constitisset de Liberii lapsu & communicatione cum hæreticis, qui soli vicissim cum illo communicabant; adeoque jam exclusus esset Liberius à communione Catholica, ac ob hoc alienus à Pontificatu, Ecclesiâ judicante de exterioribus, quamvis ipse revera hæreticus non esset. Et hæc ratione sedit Felix annuum unum, menses tres & dies tres, donec Martyr occubuit. Postea

rursus Liberius abruptâ cõmuniõne cum Arianis Clerum Romanum sibi conciliavit, omniumque consensu legitimus Pontifex, ut antea erat, cognitus & acceptus est, ut latè dedit Baronius sup. De ceteris Pontificibus minor est difficultas. Videri interim potest de singulis Bellarminus l. 4. de Pontif. à c. 8.

QUESTIO IV.

De Infallibilitate Pontificis in definiendo.

73.
Pontifex sine Concilio generali in definitionibus controversaturum fidei est infallibilis.

Græson, Almainus, Adrianus, & Castro referuntur docuisse, Pontificem sine Concilio generali deficientem posse errare etiam in materia fidei.

Hæc tamen Doctrina repugnat D. Thoma. & reliquis omnibus Theologis, quorum aliqui oppositum vocant ad minus improbabile, alii temerarium, alii erroneum aut hæresi proximum; alii denique (ut Suarez, Diana & plures Recentiores, quibus assentior) hæreticum.

Probat I. ex Math. 16. ubi Ecclesia dicitur ædificanda super Petrum, qui ad eum suis Successoribus statuitur Petra immobilis & fundamentum immobile Ecclesiæ, cui soliditas Ecclesiæ tempore hujus sæculi jugiter ædificandæ inniti deberet; igitur Successores Petri ex Cathedra docentes universam Ecclesiam deficere non possunt in veritate doctrinæ: cum fundamentum ad minus parum cum ipso ædificio (quod ipsum sustentat) soliditatis esse debeat; ipsum autem Ecclesiæ ædificium tantâ sit soliditate fundatum, ut portæ inferi adversus eam non valeant unquam prævalere. Quod ipsum quoque de Petri Cathedra in successoribus verificari debet; ut proinde severanter de ea dixerit Augustinus in Psalmo contra Partem Donati: *Ipsa est Petra, quam non vincunt superba inferorum porta.* Vincerent autem illam Petram, si doctrina, quæ credendam proponit, diabolico erroris afflatu esset inquinata. Immo consequenter adversus ipsam Ecclesiam (quæ utique Pastori universali doctrinam tamquam necessariò credendam proponenti fidem adhibere obligatur) portæ inferi essent prævaliturae.

Similiter Ecclesia contra Apostolum non esset columna veritatis: prævaleret enim in ea necessariò falsitas, si Pastor, quem omnes oves audire debent, tamquam Pastor ovibus universis falsam doctrinam in materia fidei ingerere posset. Quocirca hæc infallibilitas Pontificis etiam continetur in officio Pastoris universalis concessio Joan. 21. *Pasce oves meas: & in ipsa promissione facta Ecclesiæ de perpetua assistentia Spiritus sancti.*

Probat

74.
Probatur
secundo ex
Luca 22.

Probatur II. ex verbis Christi Luca 22: Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos (Apostolos scilicet omnes; & in ipsis totam Ecclesiam) ut cribraret sicut triticum: Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Et in aliquando conversus confirma fratres tuos. Ubi toties repetita singulariter persona Petri per nomen & pronomen tu manifeste significat, aliquid Petro specialiter praeter ceteris concessum; idque non solum, ut ipse tamquam persona particularis a fide non excideret, sed etiam (quod ei tamquam Principi & Primati competebat) ut ceteros mediante sui firmitate in fide confirmaret. Quod plane Petro non tam in gratiam ipsius, quam Confratrum suorum, & fidelium (qui toto tempore durantis Ecclesiae sunt pro re nata non minus quam vivente Petro confirmandi) atque adeo etiam Petri successoribus concessum est, & per ipsos in fide confirmandis Ecclesiae membris. Unde Leo Papa Serm. 3. de sua Assumpt. Specialis a Domino Petri cura suscipitur, & pro fide Petri proprie supplicatur, tamquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis vitia non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & divina gratia ita ordinatur auxilium, ut firmitas, qua per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis, atque adeo toti Ecclesiae, conferatur.

75.
Confirmatur
haec probatio, &
simul assertio
testimonij Pa-
trium.

Idem sensus & pariter assertio confirmatur ex Pontificibus & Patribus praedictam Scripturam allegantibus, dum adstruunt Sedis & Ecclesiae Romanae in fide indefectibilitatem, ut Lucius I. Episcopus ad Episcopos Hispaniae & Galliae Felix I. Episcopus ad Episcopos Hispaniae & Galliae. Episcopus ad Constantinum. Nicolaus I. Episcopus ad Michaelen. Leo IX. Episcopus ad Petrum Antiochenum. Quorum testimonia recitat Bellarminus l. 4. de Pontific. c. 3. Nobis sufficiat illud Bernardi Episcopi 190. ad Innocentium II. dicens: Oportet ad veterem referri Apostolorum pericula quae, & scandala emergentia in regno Dei, ea praesertim qua de fide contingunt. Dignum namque arbitror ibi praesertim referri de fide, ubi non possit fides sentire defectum. Haec quippe huius prerogativa Sedis: cui enim aliter aliquando dictum est: Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua? Cui consonat Innocentius III. c. Majores de Bapt. & ejus Effectu, dicens: Majores Ecclesiae causas, praesertim articulos fidei contingentes, ad Petri Sedem referendas intelliget, qui cum quaerenti Domino, quem Discipuli dicebant ipsum esse, respondisse notabit: Tu es Christus filius Dei vivi, & pro eo Dominum adorasse, ne deficiat fides ejus.

76.
Alij Pa-
trium testi-
monij ro-
boratur as-
sertio.

His auctoritatibus accedunt aliae, non quidem allegantes praedictam Scripturam in specie, in specie tamen asserentes particularem Ecclesiam Romanam errare non posse; utique principaliter saltem, propter Pontificem supremum, ejusdem Episcopi

Herinc Sum. Theol. Pars III.

pum. Sic Cyprianus Episcopus 55. Audent & ad Petri Cathedram atque ad Ecclesiam principalem, unde unitus Sacerdotalis exorta est, a Schismaticis & profanis literas ferre, nec cogitare eos esse Romanos (quorum fides Apostolo predicante laudata est) ad quos perfidia non possit habere accessum. Et Hieronymus Apol. 3. adversus Rufinum: Scito Romanam fidem, Apostolicam voce laudatam, hujusmodi praestigias non recipere, etiamsi Angelus aliter annuntiet, quam semel predicatum est, Pauli auctoritate munitam, non posse mutari. Unus quoque ex articulis Petri de Olma five Oxoniensis a Sixto IV. dominatis erat (teste Bellarmino l. 4. de Pontific. cap. 6.) de fallibilitate particularis Ecclesiae Romanae.

Probatur III. ex traditione & praxi, adeoque sensu perpetuo Ecclesiae. De quo constat ex eo, quod plerique errores sunt ab initio usque modo condemnati a Sede Apostolica sine interventu generalis Concilii. Nam primis trecentis annis nulla generalia Concilia fuerunt celebrata; ac nihilominus damnatae haereses Appellianorum, Marcionistarum, Valentinianorum &c. Postmodum etiam errores Pelagianorum, Semipelagianorum, Priscillianistarum, Berengariorum, & recentius a Sixto IV. errores Petri Oxoniensis, ac novissime ab Innocentio X. quinque Propositiones Janfenii condemnatae sunt, moxque ab universis Fidelibus eo ipso pro haeresibus habitae, per necessariam fidei sequelam. Unde Prosper in Chronico Honorio XII. & Theodotio VII. Conf. refert Concilio apud Carthaginem habito CCXVII. Episcoporum, ad Pontificem Zosimum synodalia decreta perlata fuisse: quibus (inquit) probatis, per totum mundum haeresis Pelagiana damnata est, nullo nimirum expectato generali Concilio. Quare idem l. contra Collatorem in fine, hanc Pontificum in damnandis Pelagianis auctoritatem pulchre expressit, de Caestino Papa adjungens: Caestinum, quasi non discusso negotio, audientiam postulante, totius Italiae sinibus iussit exstrudi: ab eo & praedecessorum suorum statuta & decreta Synodalia (Africana scilicet) inviolabiliter servanda censebat: ut quod semel meruerat abscondi, nequaquam admitteret retractari.

Hinc etiam nullus unquam Fidelium dubitavit, quin Concilium Milevitanum, Arafricanum II. & similia particularia per Pontificem probata, sint eo ipso infallibilis regula fidei. Alias sine multorum quoque errorum condemnatio posset nobis reddi incerta, quorum nimirum condemnatio non est in Conciliis Generalibus sumpta.

Nec dici potest, has Pontificum definitiones fieri ratas & infallibiles per acceptationem Ecclesiae: nam Ecclesia tenetur eas acceptare, ad idemque se feneri credit; ergo manifestum eas ex se esse infallibiles, indeque

77.
Eadem pro-
batur 3. ex
traditione
& praxi
Ecclesiae.

78.
Occurritur
objectioni.

indeque consequi necessario acceptationem Ecclesie. Quare nunquam visum est, hujusmodi definitiones ab Ecclesia rejici, aut de ijs dubitari; nunquam etiam appellatio à Sedis Romanæ judicio in causis fidei est admitta: quæ sanè cum facultate reformandi reservanda fuisset alteri judicio infallibili, si Pontificis judicium non esset tale.

79. Confirmatio specialis.

Accedit, quòd Augustinus cum Concilio Africanis, causas fidei in ipsis discussas referre non dubitaverit ad judicium Sedis Apostolicæ pro confirmatione, utique supponens id esse Apostolici munitatis, indeque consequi infallibilem firmitatem. Unde Innocentius I. in suis rescriptis akerit ad Sedem Apostolicam tamquam omnium Ecclesiarum caput pertinere judicium controversiarum fidei. De quibus Epistolis loquens Augustinus Epist. 106. Ad omnia (inquit) nobis ille rescripsit eodem modo, quo fas erat, atque oportebat Apostolica Sedis Antistitem. Pariter & alii Patres in controversijs fidei semper recurrisse noluntur ad Oraculum Sedis Apostolicæ, veluti supremum & infallibile. Unde ipse Hieronymus sui ævi Oraculum Antiochiæ in Oriente constitutus recurrit ad Damalium Papam, indubitanter asserturus, quidquid Damalus rescripserit, dicens: *A sacerdote victimam* (id est sacram doctrinam, quæ populus pascitur) à Pastore presidium ovium *hæsto &c. Non novi V. italem, Meletium respuo, ignoro Paulinum* (Episcopos Antiochenos) quicumque tecum non colligit, spargit &c. *Discernite, si placet, obsecro, non timebo tres hypostasas dicere, si jubetis.*

80. Probatur 4. rationibus Theologicis.

Probatur IV. ex eo, quòd ipsa firmitas Conciliorum generalium proveniat à Pontifice; cujus est ipsa confirmare aut rescindere; sine quo etiam nonnumquam errant, nunquam autem, si ejus auctoritate firmata sint: persuasum igitur esse debet, firmitatem seu infallibilitatem in Pontifice præexistere, à quo in Concilia derivetur. Confirmatur: quia aliàs non rectè fuisset provisum Ecclesie; cum frequenter possit ratione novitatum seu hæresium occurrere necessitas definiendi, absque occasione convocandi Generale Concilium; quod quidem congregari difficillimum est. Deinde facile pateret calumnie ipsa dogmata in Concilijs decisa; dum non deesset malignare volentibus occasio arguendi contra ipsa concilia, quòd non fuerint Generalia, sive ob paucitatem Patrum Concilii, sive quia Papa non præsedet per se aut Legatos, uti contigit in Concilio V. Generali, sive quia Concilii celebratis in Oriente vix ullus ex Occidente interfuit. Quibus omnibus occlusus est aditus, si dicamus rem aut nomenclaturam Generalis Concilii ad fidei definitiones non requiri.

Neque hinc sequitur Concilia Generalia esse superflua; ut patet ex dictis *disp. præc.*

quæstione 7. de eorumdem utilitate. Dices I. Cyprianum non fuit hæreticus, quantumvis pertinaciter resisteret Stephano Papæ tradenti non esse hæreticos rebaptizandos; idque eâ asseverantiâ, ut excommunicandos, censeret eos, qui rebaptizarent, aut rebaptizandos esse decernerent, teste Augustino l. de Unico Bapt. c. 14. Resp. Stephanum noluisse quæstionem hanc definire tamquam de fide, sine plenario Concilio, solumque mandasse servari antiquam consuetudinem de non rebaptizando, censuisseque proinde oppositos sic esse dignos excommunicari. De facto tamen non excommunicavit, aut damnavit secus facientes, qui proinde cum Stephano in communionem & pace unitatis permanserunt; prout de Cypriano expressit Augustinus sup. & alibi. Quamquam Cyprianus in hoc culpa non caruerit, quæ poenitentia & fide martirii fuit purgata.

81. Cur Cyprianus se Stephano Papa opponens non fuerit hæreticus.

Dices II. Concilium Africanum Epist. ad Celestinum Papam indicat minus posse errare Concilium Provinciale quam Romanum Pontificem. Resp. Epistolam istam (quæ non continet Decreta Concilii per Papam probata, sed sensum Episcoporum istius Concilii) agere de judicio facti in causis Episcoporum, Presbyterorum, vel aliorum Clericorum accusatorum de criminibus; quas putabant suavius & certius posse examinari & decidi in loco, quam in Urbe Roma adeò distanti, ubi circumventio idcirco posset esse facilior. Unde ægrius ferebant facilius admitti appellationes ad transmarina judicia, aut certè ob periculum abutuum, modum apponi desiderabant. De quibus plura habet Binus in Notis ad Concilium Carthaginense VI.

82. Explicatur Concilium Africanum.

Dices III. Non est de fide, Pontificem individuum, qui hodie sedet, esse legitimum Pontificem, adeoque verum caput Ecclesie; ergo nec de fide sunt ea, quæ per se definit. Antecedens probatur: quia id dependet à varijs non revelatis, puta quòd sit mas, baptizatus, quòd in electione non intervenierit vitium occultum, nam irritas. Deinde nullibi est in particulari id revelatum, sed solum in universali est facta revelatio de Petro & successoribus legitimis; hunc autem vel illum esse legitimum successorem, est tantum moraliter certum: uti propterea de Episcopis particularium diocesum non est de fide, quòd sint legitimi superiores suarum respectivè Ecclesiarum, etsi pro talibus ab universa Ecclesia sint recepti, quòdque in genere sit revelatum Episcopos legitime institutos esse veros suarum Ecclesiarum Pastores. Quare sic tenent gravissimi Theologi. Lensæus, Bannez & plures alii, fortissimi alioquin pro Sedis Apostolicæ auctoritate pugiles.

83. Arguitur non esse de fide de singulari Pontifice, quòd verò talis sit.

Resp. gratis dissimulato Antecedente Neg. Conf. Nam simili ratione argui posset contra Pontificis definitionem factam cum

84. Hoc datur, essens nunc

hilominus
de fide ea
qua definit.

cum Concilio; cum ex inde non fieret fi-
de certum hunc esse legitime electum, si
alunde non foret ipsa certum. Deinde con-
tra ipsa Concilia posset urgeri simile argu-
mentum, non esse videlicet de fide ea quæ
in Concilio generali definita sunt, ex hoc
quod iuxta multos non sit de fide hoc vel
illud fuisse legitimum, uti non constat de
fide, quod Episcopi congregati fuerint ve-
rè ordinati, synceri fideles &c. Et quamvis
de fide esset hoc vel illud Concilium fuisse
legitimum, uti censent noster *Vega, Sylvius*
& plures alii; certè non est de fide obli-
gante, cum *Canus, Bannez, Bellarminus l. 2.
de Concilio. 9.* oppositum contendant. Qua-
re adhuc argui posset: Non est de fide sal-
tem obligante, quod Concilium fuerit le-
gitimum, quod hic Papa definiens sit legiti-
mè electus: ergo neque est de fide obli-
gante definitio ab ipsa procedens. Unde
patet ab omnibus Catholicis, etiam ijs, qui
censent probabilius esse fidei ipsam legiti-
mitatem Concilii & Papæ, esse negandam
consequentiam. Ratio est: quia saltem cer-
tissimum est Concilium sive Pontificem ab
universali Ecclesia pro legitimo receptum
esse talem: spectatque ad suavem Dei pro-
videntiam impedire, ne Ecclesia in tali ju-
dicio fallatur. Certitudo hæc porro, esto
non fidei, sufficit in ijs, quæ ad proposi-
tionem & credibilitatem fidei spectant, ut
firmiter credamus sic proposita fide divinâ,
cujus utique certitudo pendet ex veracitate
Dei loquentis, Pontifice seu Concilio
solum proponente ac explicante ea quæ
Deus aliquando revelavit. Ita *Malderus*,
quem citat & sequitur *Diana P. II. Tract.
ult. Resol. 8.* Planè de ipsa definitione, quod
facta sit, habetur Nilum in locis præsertim
remotis certitudo per litteras, per Nun-
cios per testimonium Ordinariorum &c.,
quæ solum generant moralem certitudi-
nem: & tamen rebus, de quarum defini-
tione sic constat, fidem Deo dignam ad-
hibemus.

85.
Iuxta com-
muniorena
samen ho-
die opinio-
nem est fi-
dei, quod
v. g. *Ale-
xander VII.*
sit legiti-
mus Ponti-
fex.

Est nihilominus Opinio (quæ veluti pro-
babilior hodie magis est recepta) quod sit
videlicet de fide eum, qui ab universali Ec-
clesia citra hæsitationem receptus est, ve-
rum & legitimum esse Pontificem; maxi-
mè (ut Pauci restringunt) postquam ali-
quid definiit. Ita *Lugo, Arriaga, Sylvius*,
& multi alii quos refert & sequitur *Diana
P. II. Tract. ult. Resol. 6.* sive quia sufficit
revelatio in universali facta, in qua parti-
cularis continetur certitudine perfectissi-
mâ morali (secus quam constet de hac vel
illa particulari hostia, quod sit legitime
consecrata) sicut de fide est individuus ho-
mines esse conceptos in peccato, ex hoc
quod id universim de hominibus viâ ordi-
nariâ conceptis (exceptâ privilegiatâ Dei-
parâ) sit revelatum: sive quia specialia in
Pontifice concurrunt, quæ id postulent;
puta quod sit caput visibile Ecclesiæ, quæ

in individuo quatenus sub hoc capite vi-
sibili militans fide creditur, quod ipsa in re
ad eò gravi non possit falli; quod infallibili-
tas & potestas definiendi conveniat soli ve-
ro Pontifici, & tamen infallibile censea-
tur, quod Pontifex universaliter receptus
definit &c.

Id saltem apud omnes debet esse fide
certum, quod vel Deus non permittet tam-
quam indubitatum ab Ecclesia haberi, nisi
sit legitimus; vel certè, quod non permit-
tet talem, si verè illegitimus. Ut aliquid de-
finire; vel denique, quod si vitio non de-
fecto aliquid definiat, infallibiliter assistet,
ut verum definiat, idque propter Ecclē-
siam, ne ipsa (quæ falli nequit) in erro-
rem abducatur.

Quid in-
dubitante
concluden-
dum.

Posset hic ulterius dilcuti, quod de Joana
Papissa Nonnulli referunt, præsertim
Hæreticè Sed esse nugæ & fabulas, op-
timè ostendit *Florimundus Remundus lib.
cui titulus, Error popularis de Joana Pa-
pissa, Baronius ad annum 853. Bellarminus
lib. 3. de Pontif. cap. 24.* Qui etiam refutat
mendacia Hæreticorum de sede perforata,
quæ stercorearia dicitur; de statua mulieris
loco partus positâ, de Pontificibus eam-
dem plateam, etsi aliâs rectam, declinanti-
bus, quasi in facti derectionem. Maria-
num Scotum & Sigebertum inter relatores
prædictæ fabulæ solitò numerari ex anti-
quissimis & manuscriptis exemplaribus
vindicant, *Bellarminus sup. & Myraus in
Chronico ad ann. 854.*

86.

De fabula
Ioanna Pa-
pissa remis-
sæ.

Dices IV. Varii Pontifices in definiendo
errarunt. Errores porro varii conge-
runtur. Sed partim infideliter referuntur
earumdem responsa à parte rei verissima:
partim in Theologia sparsim explicantur:
partim non sunt definitiones, sed senten-
tiæ seu opiniones privatæ Pontificum, non
quatenus ex Cathedra loquentium. Pro-
quo

87.

An aliqui
Pontifices
in responsis
erraverint.

Adverte Pontifices tamquam homines
posse saltem ex ignorantia habere aliquos
particulares errores in questionibus fidei
aut morum. Prout Joannes XXII. putavit
animas non videre Deum ante diem judi-
cii. Quod tamen nunquam definiit; quin
immo ante mortem retractavit. Similiter
fertur Cælestinus III. sensisse, quod ma-
trimonium solvi queat per hæresim, si pars
Catholica inecat novum. Cujus oppositum
(quod verissimum est) tradit, etsi non de-
finiat, *Innocentius III. c. Quanto, de divor-
tijs*, addens: *Licet quidam prædecessor noster
sensisse aliter videatur.* De cuiusmodi sensu
non definitivo etiam intelligitur, quod *Ale-
xander III. c. Licet, de Sponsa duorum*, re-
solvens matrimonium ratum non dissolvi
per sublequens cum altero matrimonium
consummatum, subdit, *aliter à quibusdam
prædecessoribus aliquando judicatum.*

Possunt pri-
vatim er-
rare in fi-
de aut mo-
ribus.

Pontifex porro censetur loqui definitivè
seu ex Cathedra, non tantum, dum id ex-
plicitè

88.

Quando
censentur
loqui ex

Cathedra,
quando
non.

PLICITÈ dicit; sed etiam cùm id implicitè significat: v. g. cùm dicit se explicare fidem Catholicam, contrarium asserentes esse hæreticos, cùm doctrinam aliquam anathematizant, cùm significat omnibus aliquid esse credendum, tenendum id esse secundùm Evangelicam & Apostolicam traditionem &c. Loquitur autem tantùm ut privatus Doctor, quado loquitur per modum opinantis; v. g. cùm dicit: Sic apparet, sic opinamur, hoc apparet verissimilius. Item cùm aliquid adfert præter illud, de quo est quæstio, vel explicandi aut confirmandi gratiâ. Sic rationes definitionum per se non sunt infallibiles: cùm Pontifex eas tantùm adferat, ut ostendat se non temerè definiuisse. In probationibus itaque non tam sustinet personam iudicis, quàm Doctoris consilium dantis aut disceptantis. Similiter in Concilijs maxima pars actorum ad fidem non pertinet, juxta Bellarminum l. 2. de Concilijs cap. 12. Non enim (inquit) sunt de fide disputationes quæ præmittuntur, neque rationes quæ adduntur, neque ea quæ ad explicandum & illustrandum adferuntur, sed tantùm ipsa nuda decreta, & ea non omnia, sed tantùm quæ proponuntur tamquam de fide. Interdum enim Concilia aliquid definiunt, non ut certum, sed ut probabilius, ut Concilium Viennense, quod decrevit tenendum ut probabilius, infantibus in baptismo infundi gratiam & virtutes, ut patet Clement. unic. de summa Trinit. Quando autem decretum proponatur tamquam de fide, facillè cognoscitur ex verbis Concilii. Similiter (ut habet idem Bellarminus sup.) in ipsis decretis de fide, non verba, sed sensus tantùm ad fidem pertinet: non enim est hæreticum dicere, in Canonibus Conciliorum aliquod verbum esse supervacaneum, aut non rectè positum, nisi fortè de ipso verbo decretum sit formatum, ut cùm in Concilio Nicæno de reverentia recipiendam vocem *ὁμοούσιον* & in Ephesino vocem *θεοτόκον*. Ita Bellarminus.

Denique Pontifex dum ad personam aliquam aut Ecclesiam privatam scribit, plerumque censetur non loqui ex Cathedra: nisi enim per appositam clausulam indicet se definire, solum censendus est provisionaliter auctoritate suâ juxta particulare suam sapientiam & prudentiam, adeoque independentè ab infallibilitate, provisionaliter declarare, quid sit faciendum, donec, si gravitas rei exigat, pleniori examine prævio ex Cathedra decidatur. Cujusmodi censentur esse multa responsa in jure Canonico.

89.
Pontifex
est infalli-
bilis in de-
cretis mo-
rum.

Quæ dicta sunt de infallibilitate Pontificis in definiendis controversijs fidei, pariter certitudinis gradu procedunt in decretis morum. Certum enim est, Pontificem non posse Ecclesiæ præscribere aliquid agendum, quod à Deo præceptum est. Idem est de approbatione contractus tamquam justi,

aut reprobatione iniqui, v. g. contractus usurarius ratio est: quia infallibilitas est annexa officio Pontificis, tamquam Pastoris Ecclesiæ; quod utique respicit oves pascendas, tam institutis morum, quàm doctrinâ fidei. Deinde aliàs in Ecclesia deficeret Spiritus veritatis, si v. g. aliquid legi divinæ contrarium approbaretur, & Ecclesiæ præscriberetur. Insuper esset contra sanctitatem Ecclesiæ, quam credimus sanctam, etiam ratione institutorum, quòd ea sancta sint: denique error iste redundaret in doctrinam fidei, quatenus dum aliquid legi divinæ contrarium præscriberet aut approbaret, pariter tamquam Pastor doceret id esse faciendum; quod est error in fide. Quare etiam si Ecclesia pravis institutis ignoranter obediens non peccaret formaliter, adhuc maneret maculata pernicioso errore, contra promissam ei in veritate indefectibilitatem, & Petro in ovibus doctrinâ & moribus pascendis integritatem.

Quod proinde etiam ad approbationem Religionum per Pontifices cum vel abque Concilio generali faciendam extendendum est. Quandoquidem & illa pertinet ad officium pastorale in pascendis ovibus doctrinæ & vitæ salutaribus institutis; non minus quàm approbatio aut reprobatio contractuum. Aliàs quoque Pontifex Ecclesiam in errore perniciosum induceret, docendo institutum spiritualis vitæ religiosæ esse Evangelicæ perfectioni consonum & salutare; quod verè non esset tale. Nam hoc ipso Pontifex toti Ecclesiæ proponit talem vitæ formulam, tamquam virtuosam & salutarem amplecti volentibus. Unde esset quodammodo definitio ad malum inductiva. Hinc scriptò sess. 8. Concilii Constant. Damnatur impudentissimus error *Wicel* asserentis omnes religiones ductas à diabolo; à quo sanè introducuntur mala & perniciosa instituta. Meritoque damnandus esset, qui id de particulari Religione v. g. S. Francisci, S. Dominici &c. effutiret.

Nihilominus ex his non potest æquè certò inferri, quòd Pontifex interdum errare non possit contra regulas prudentiæ, admitendo Religiones bonas quidem & sanctas, tamèn hic & nunc minus, Ecclesiæ convenientes, sive ob confusionem, quæ in alijs oritur ex nimia multiplicatione, sive ob alias causas. Quamvis nec hoc præsumendum sit ob reverentiam Pontifici debitam: immo sine magna temeritate idem præsumi non possit.

Similiter satis constat Pontifices in multiplicandis legibus aut censuris posse errare contra prudentiam. Indeque, experientiâ rerum magistrâ docente constitutiones interdum minus convenire, frequens apparet revocatio & alteratio earundem per ipsosmet aut successores facta. Non est tamen in speciali casu id temere asserendum,

90.
Similiter
in appro-
batione Reli-
gionum.

91.
Error con-
tra prudentiam an in
hujusmodi
admissi
possit.

dum praesumptione merito semper stante pro legislatore.

92. In particulariis
questionibus
facti potest
Pontifex errare.

Præterea potest Pontifex errare juxta omnes in quaestionibus particularibus facti, puta judicio ferendo de rebus gestis: potest enim innocentem condemnare & reum absolvere, uti potest decipi per fallas suggestiones seu fallas testimonia. Unde dum aliquis duxit publicè secundam uxorem, relicta priore, cum qua occultè contraxerat, sed contractum probare non potest, Pontifex judicabit, ut adhæreat secundæ: similiter mandabit simul manere tamquam conjuges, dum subest impedimentum non probabile in foro externo: utrobique autem intervenit error facti, non iuris aut fidei. Quod spectat illud Innocentii III. c. A nobis 2. de Sentent. Excommunicat. Judicium Dei veritati, que non fallit nec fallitur, semper innititur: iudicium autem Ecclesia nonnumquam opinionem sequitur, quam & fallere sæpe contingit & falli: propter quod contingit interdum, ut qui ligatus est apud Deum, apud Ecclesiam sit solutus: & qui liber est apud Deum, Ecclesiasticè sit sententiâ innodatus. Similiter illud Alexandri III. c. Si quando, de Rescriptis: Qualitatem negotii, pro quo tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum nostrum reverenter adimpleas, aut per litteras tuas, quare adimplere non possis, rationabiles causas præsentas: quia patienter sustinemus, si non feceris, quod pravâ nobis fuerit insinuatione suggestum.

93. In nonnullis
facti
questionibus
est infallibilis.

Nihilominus sunt aliquæ quaestiones facti, in quibus Pontifex est infallibilis. In primis illæ, quæ respiciunt facta contenta aut deducta ex locutionibus Scripturæ aut ex Traditione, v. g. quòd Christus aliquando habuerit aliquarum rerum dominium. Sic etiam posset definire B. Virginem non habuisse ullum peccatum, etiam originale. Hæc enim facta verè pertinent ad ipsas quaestiones fidei.

Significatio in
Canonizatione
Sanctorum.

Deinde sunt quedam facta concernentia universalem Ecclesiam, in quibus decidendis est Pontifex similiter infallibilis: v. g. in canonizando aliquem, sive declarando eum esse sanctum, solemniter adscribendo Cathalogo Sanctorum, eumque proponendo toti Ecclesiæ, cum mandato ut ab omnibus pro sancto habeatur & colatur. Ita omnes Theologi, quorum magna pars sentit id ipsum esse de fide, alii oppositum saltem temerarium, scandalosum & hæresim sapere censent.

94. Probatur
ex Bullis
Pontificum.

Probatur ex ipsis Bullis Canonizationis, in quibus frequenter Pontifices dicunt, se declarare & definire sanctos esse, quos canonizant; ut patet ex Bulla 6. Pii II. quæ est Canonizationis S. Catharinæ Senensis, Bulla 38. Leonis X. quæ est Canonizationis S. Francisci de Paula, Bulla 27. Clementis VIII. quæ est Canonizationis S. Hyacinthi, & pluribus alijs. Præterea Pontifices

addunt, se mandare, ut ab universis Christi Fidelibus pro Sanctis habeantur, ab ipsaque id Fideliter ac firmiter teneri debere ut habetur in Bulla 21. Xpisti IV. quæ est Canonizationis S. Bonaventuræ, & in Bulla Canonizationis S. Antonini, quæ est I. Clementis VII. In qua insuper præmittitur, Adrianum prædecessorem considerasse, quod in eadem Canonizatione non permisisset Deum ipsum errare. Ideoque indicuntur precès & jejunia, ad Ecclesiam Altissimam modo aliquo in hujusmodi Canonizationis officio errare permetteret, ut loquitur idem Adrianus VI. Bulla 5. Canonizationis S. Bennonis; Seu (ut loquitur Xpistus IV. Bulla citatâ) ne pateretur Ecclesiam suam militantem errare, que se triumphantem conformare studet. Et Sixtus V. Bulla 82. Canonizationis S. Didaci §. 24. inquit: Tum nos ipsi de Spiritus sancti singulari patrocinio, atque infallibili assistentia, ea diximus, que causa & temporis ratio potissimum requirere videbatur. Dein ad ipsam Canonizationem procedens §. 28. ait: Invocato sancto creatore Spiritus, cujus consilio & sapientiâ sancta Ecclesia columna & firmamentum veritatis regitur, ejusque numen sæpe à nobis ex intimo corde, multis etiam lacrymis imploratum, præsens adesse non dubitantes, Ad honorem sanctæ & individue Trinitatis &c. Et Clemens VIII. Bulla 27. citatâ §. 20. Tunc igitur nos pro nostra & sancta hujus Sedis auctoritate & potestate, & pro singulari Spiritus sancti in eadem Sedem, cujus ipsa infallibilis Sapientiâ gubernatur, presidentia, ea diximus &c. Et §. 21. Sancto Spiritu, cujus numine Ecclesia afflata numquam fallitur, multis cum precibus invocato, decrevimus & definivimus &c. Idcirco etiam tam rigorosum cunctorum examen præmittitur, maxime ut certificatio habeatur de miraculis, præsertim post mortem editis; quæ sunt gloriæ & sanctitatis indicia ac testimonia. Unde Honorius III. Bulla 7. Canonizationis S. Laurentii Archi-Episcopi Dublinensis concludit: De ipsius igitur sanctitate tantis certificari miraculis, divinumque, secuti iudicium, per quod ejus glorificatio nobis tam evidentibus innouit argumentis, eundem B. Virum Cathalogo Sanctorum adscripsimus. Denique Joannes XV. in Bulla Canonizationis S. Udalrici anathematis vinculo innodare contraire tentantes. Quæ omnia aperte significant infallibilitatem Pontificiam in hoc negotio. Quare non solum ex testimonijs humanis (quæ ipsa tamen generant maximam certitudinem moralem, præsertim sic discussa & examinata) sed ex speciali instinctu Spiritus sancti, sic assistentis Pontifici, ut non permetteret eum ad Canonizationem cum errore procedere, sumitur ejusdem Canonizationis infallibilitas.

95. Et ratio
Theologicâ.

Eadem infallibilitas probatur ratione Theologicâ: quia (ut patet) Pontifex in canoni-

Canonizando procedit ex Officio Pastoralis tamquam magister & superior universalis Ecclesie; eatenus autem est infallibilis. Confirmatur: quia est infallibilis in decretis morum, præsertim generalibus; ad hæc autem spectat præceptum generale de solemni cultu Sanctorum. Unde nisi Pontifex esset in hoc infallibilis, fieri posset Ecclesiam obligatam ad malum, scilicet ad credendum & colendum tamquam Sanctum, qui verè non esset talis, sed è contrà cultu indignus, immo damnatus: cum datâ semel fallibilitate, sequatur etiam damnatum (non obstante allegatione miraculorum, unde per se solum generaretur moralis certitudo) posse canonizari. Quare notabiliter in Ecclesia universali deficeret Spiritus veritatis, & quidem in materia Religionis. Ignorantia autem Ecclesie excusaret illam quidem à peccato formali, non tamen à materiali, & errore pernicioso; uti propterea infallibilis est Pontifex in alijs decretis morum, etsi pariter Ecclesie simpliciter obediendo formaliter non peccaret. Accedit, quòd in casu, quo ita erraret Ecclesia; non solum frustraretur ipsa effectu suffragiorum, sed & ipsi canonizati, si non forent in cælo, sed fortè in purgatorio, privarentur suffragijs fidelium, qui utique pro Sanctis Canonizatis non orant.

96. *Locus Augustini, quamvis suppositivus explicatur.*

Nec obstat quòd juxta Augustinum (uti ordinariè refertur) multa corpora honorentur in terris, quorum animæ torquentur in gehenna. Nam hæc sententia in Augustino non reperitur. Atque esto: potest verificari de impijs, quorum corpora in terris sæpe honorantur magnificis sepulchris: vel de falsis Donatistarum, similibusq; Sæctariorum Martyribus, qui apud suos sunt in honore: vel denique de honore, quem particulares possunt exhibere Sancto non vero; de cujusmodi Innocentius III. c. *Audivimus*, de Reliq. & Venerat. Sanctorum refert, quòd aliquis in ebrietate occisus colebatur à quibusdam pro sancto. Quare èb periculum abusuum, merito Ecclesie Caput sibi determinationem cultus publici reservavit. Quamvis olim etiam Episcopi aut Primates, prævio diligenti examine, decernerent pro suis districtibus Sanctis, præsertim Martyribus, publicos honores.

97. *Pontifex est etiam in Beatificatione Sanctorum infallibilis.*

Non potest autem Pontifex errare in alicujus Beatificatione: nam hæc, prout de facto est in usu, non est aliud, quam quædam licentia data per Bullam à summo Pontifice, ut aliqua persona in aliqua determinata natione, provincia, episcopatu aut Religione coli possit tamquam Beatus per missam & officium divinum. Conceditur autem ea licentia præmisso diligenti examine vitæ & miraculorum, & auditâ sententiâ Cardinalium Congregationis Rituum: ex quo fit, quòd toti Ecclesie liceat cum pro Bæto habere, & se illius preci-

bus, etiam publicis, commendare. Non est autem credibile, Deum permiffurum Ecclesie errorem in re rem gravi, præsertim cum periculo gravis præjudicii eorum qui beatificantur, veluti pro quibus Fideles firmiter persuasi de eorum gloria deinceps non faciunt suffragia, quibus tamen indigere possent; si Pontifex posset in beatificando errare.

Advertunt tamen Doctores passim minorem ex Beatificatione quam Canonizatione oriri certitudinem. Primò, quòd Pontifex in Beatificatione non utatur verbis denotante definitionem, sed permiffionem. Secundo, quòd Beatificatio non sit ultimum Ecclesie judicium de sanctitate personæ, ut proinde ad nova examina, testes, miracula procedi soleat, priusquam ad Canonizationem, quæ est ultimum judicium, desepiatur; quod stante æquali, immo fidei certitudine, fieri non deberet. Tertio, quòd Beatificatio non sit pro universa Ecclesia, sed permiffio privilegiata pro nonnullis, ut (quòd aliàs non liceret) missam aut officium certo die de Beatificato legere possint. Quamvis his & similibus non obstantibus, non desint Doctores, qui parem, immo fidei certitudinem ex Beatificatione nasci contendunt.

Sed difficultas movetur à quibusdam, quodnam sit objecti propriè Canonizationis (idem cum proportionem est de Beatificatione) Sanctorum. Et quidem negari nequit, quin institui ab Ecclesia posset aliqua Canonizatio, quæ solum declararet præsens status gratiæ cum securitate gloriæ, abstrahendo ab adeptione actuali eisdem. Prout indubit Sancti Veteris Testamenti Canonizati Eccli. 44. & seqq. adhuc in limbo detenti non obtinuerant de facto gloriam cælestem. Prout etiam Elias posset ab Ecclesia solemniter hæc ratione canonizari, etsi adhuc vivat, nec (quod tamen Aliqui negant) Deum videat. Idemque posset Ecclesia de alijs defunctis Sanctis declarare; idque à fortiori, si posset ipsam gloriam præsentem declarare.

Solum queritur, an de facto non soleat in Canonizatione declarare, Sanctos esse actu in cælo regnantes? D. Sionich Doctor Lovanienfis in suo *Saul Ex rex* (qui à paucis hebdomadibus in lucem prodijt) l. 1. à §. 258. usque ad 299. fusè de hac discurrens, contendit communiter & regulariter solum declarari præsentem sanctitatem cum securitate adipiscendi gloriam cælestem. Stat proinde (ut loquitur §. 298.) Pontificis inerrantia, cum Canonizationem à cælo absentia. Nihilominus rarò, puta in Canonizatione S. Francisci de Paula, & S. Catharinæ Senensis, declarari præsentem gloriam non audeat diffiteri, addens tamen præsumendum esse, quòd tunc Pontifex inductus sit alio motivo.

98. *An sit par de hac qua de Canonizatione certitudo.*

99. *Canonizatio fieri posset non declarans præsentem gloriam cælestem solum.*

100. *Immo regulariter est hujusmodi in Ecclesia juxta Sionich.*

motivo, quam evidentiam miraculorum; utpote quæ etiam patrari possunt à constitutis in Purgatorio; prout de Paschasio Diacono refert Gregorius l. 4. Dialog. cap. 40. & 41. Et de S. Severino Episcopo Coloniensi Petrus Damiani l. 2. Epist. 15. ex Aldrado; ut citat Sennich. S. 261.

101.
Quæ doctrina tolerari sequitur.

Verum hæc doctrina nullatenus tolerari potest, utpote contraria communi sensui, non solum Doctorum, sed etiam Fidelium, Ecclesiæ Collectis, Bullisque Canonizationis.

Veluti consuetudine communi sensui Doctorum & Fidelium.

Quod attinet ad sensum Doctorum, is patet ex eorum scriptis, ut Bellarmus, Wiggers, Sylvis & reliquorum, nemine (quod sciam) contradicente: esse non ab omnibus sub his terminis tractetur, aut asseratur. Idem sensus Doctorum & patris Fidelium patet ex eo, quod pro Canonizato nefas putetur orare: nam juxta Augustinum Serm. 17. de Verbis Apostoli (quod per inadvertentiam veluti dictum Scripturæ refertur c. Cum Martha, de celebrat. Miss.) Injuriam facit martyri, qui orat pro Martyre. Et juxta Innocentium, l. 11. cap. cu. idem est ratiōe consimilis de alijs Sanctis (quos nimirum Ecclesia veneratur) sentiendum, quia orationibus nostris non indigent. Unde quod olim legi solebat in secreta Collecta de B. Leone, (de quo utique non erat, nisi communis reliquis Sanctis ratio) & postea immutatum est: Prose vel proficiat illi talis oblatio ad gloriam & honorem, juxta Innocentium ita debet intelligi, ut ad hoc prose, quod magis ac magis à Fidelibus glorificetur in terris. Alioquin quidni pro ipsis celebrentur anniversaria defunctorum, ne priventur suffragijs, quibus forte indigent? Nam certe ijs non recte fraudarentur. Unde propter hoc fatetur Sennich etiam ipsos concernere posse, generales preces pro fidelibus defunctis, quæ sunt in Likanijs & Missa. Quod sanè est exorbitans à sensu Fidelium: qui execrarentur fieri pro Sancto suffragia solita defunctorum, etsi intra annum ab obitu Canonizato; prout accidit S. Antonio Paduano, cujus festum loco primi Anniversarii solemnissimè celebratum fuit.

102.
Item Oratoribus publicis Ecclesiæ.

In Collectis quoque Ecclesiæ patenter asseritur præsens Sanctorum glorificatio in celo. Nam in Collecta Doctorum rogat Ecclesia, ut quem Doctorem vita habuimus in terris, intercessorem habere mereamur in calis. Et in Collecta de S. Ludovico Rege: Deus, qui B. Ludovicum Confessorem tuum de terrenis regno ad celestis regni gloriam transulisti &c. Et in Postcommunione: Deus qui B. Ludovicum gloriosum in calis fecisti. Item in Collecta de S. Henrico, & in Collecta & Postcommunione de S. Stephano Rege: ut alias omittamus.

Denique idem conficitur manifestè ex tenore Bullarum Canonizationis. Nam in primis Leo X. in Bulla 38. de S. Francisco de Paula ait: Decernimus & definimus Franciscum de Paula in caelesti Hierusalem inter Beatorum choros jam receptum, æternæ gloriæ condonatum fuisse &c. Idem expressè declarat Pius II. in Bulla 6. Canonizationis S. Catharinæ Senensis. Neque est credibile ullo modo, Pontifices novam & particularem canonizationis speciem ibi attentasse, aut de his quid speciale declarasse, quod non de ceteris canonizatis. In quorum etiam canonizatione communis Methodus inquisitionis, & conditiones eadem fuere adhibitæ, eademque ratio inductiva, nimirum quod (ut ait Leo X. sup.) æquum videretur, ut quem Deus jam in caelesti gloria Sanctorum Choro dignum fuisse probabilibus ac manifestis indicijs ac miraculis ostenderat, in terris etiam sibi debito Sanctorum honore non defraudaretur. Similis quoque ratio in plerisque alijs canonizationum Bullis adfertur, ut nempe quem in celo sursum Deus glorificat, hic inferius mundus colat: prout videre est in Bulla 1. Alexandri III. Bulla 7. Honorii III. Bulla 2. & 4. Gregorii IX. Bulla 11. Innocentii IV. Bulla 4. Alexandri IV. Bulla 3. Urbani IV. Bulla 6. Bonifacii VIII. Bulla 4. Clementis V. & alijs plurimis.

103.
Et aperit Bullis ipsi Canonizationis.

Ubi observandum, Pontifices aperte supponere hujusmodi Sanctos, esse de facto in cælis cum Christo. Immo Gregorius IX. Bulla 11. Canonizationis S. Elizabethæ Viduæ: Nos (inquit) dictam Sanctam, quam sibi ad innotum placuit suæ majestatis admittere, Sanctorum Catalogo duximus adscribendam. Id ipsum patenter non semel in eadem Bulla significat. In plerisque alijs quoque Bullis non tantum id supponitur, sed etiam aperte asseritur, & frequenter interdum ingeminatur; ut patet in Bullis Canonizationis S. Thomæ Cantuariensis, S. Laurentij Archiepiscopi Dubliniensis, S. Dominici, S. Francisci, S. Claræ, S. Richardi, S. Ludovici Regis, S. Ivonis, S. Edmundi, S. Bonaventuræ, S. Tereziæ &c. Sed & ipse Joannes XXII. in suis Bullis id ipsum apertissimè asserit de S. Ludovico Episcopo, & S. Thoma. Ut proinde manifesta sit mens Ecclesiæ hac in parte.

104.
Confirmatur.

Solum adverte, Joannem XXII. censuisse quidem non videre animas Sanctorum Deum ante diem judicii, nihilominus infallibile ei erat, ipsas esse in caelesti gloria cum Christo. Quare per Canonizationem declarabatur, etiam ab ipso, præsens gloria caelestis Sanctorum (ut ex Bullis mox citatis est apertum) quæ an esset de facto facialis visio Dei, non erat definitum, etsi satis assertum à Prædecessoribus, x. g. Gregorio

Notandum circa Joannem XXII.

rio IX. in Bulla Canonizationis S. Elizabeth.

105. *An miracula à morte patrata ex sensu Pontificum sint signa presentis gloria.*

In iisdem Bullis etiam advertendum est Pontifices censere, quòd miracula non solum sint signa certificativa gratiæ, sed etiam presentis Sanctorum gloriæ: ut manifestè patet attentè plurimas præallegatas inspicienti. Unde *Urbanus IV.* Bullâ 3. dicit, *concepim ex his certam & indubitam credulitatem id tenere de S. Richardo; quem propter hoc Cathalogo Sanctorum adscribit. Et Honorius III.* Bullâ 7. de S. Laurentio Archiepiscopo: *qui sic claris & evidentibus argumentis apparet honoratus in calis &c.* Et ipse *Joannes XXI.* in Bulla Canonizationis S. Thomæ Aquinatis, post enumerata ejus miracula, inquit: *Hac sunt testimonia tua Deus, qua de hoc viro iusto nobis credibilia facta sunt nimis. Nam si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est, quo animam ejus calum possidere jam credimus. Cui non obstat unius Paschalis & alterius Severini exemplum. Quin potius cum in ijs præter communem regulam quid acciderit, divinâ providentiâ contigit, statum eorumdem nondum gloriosum patefieri, ne populus erraret. Quod idem Deus ostenderet Pontifici, potius quàm in Canonizatione (ad quam miraculis quidem manuducitur, sed assistentiam habet & Spiritus) errare permetteret. Quamquam neque Paschalis, neque Severinus ostendantur illo tempore, quo erant in purgatorio, fuisse ab Ecclesia universali pro Sanctis publico cultu celebrati.*

Non obstante, quòd Paschalis & Severini in purgatorio existentes fecisse legantur miracula.

106. *Concluditur stylo consueto Ecclesiæ declarari in Canonizatione presentem gloriam celestem.*

Manet itaque Canonizationem ex communi stylo Ecclesiæ continere declarationem præsentis gloriæ cælestis, ut Deus ita in Sanctis etiam hic glorificetur, cum (ut loquitur *Clemens VIII.* in Bulla 27. Canonizationis S. Hyacinthi) *aliqui servi Dei, excellenti vite sanctitate & miraculis insignes, jam cum Christo in celo regnantes, in terrâ quoque summâ Romani Pontificis auctoritate Sancti esse declarantur. Ut proinde stylo Ecclesiæ, declarari Sanctum, & in cælesti gloria, sint eadem seu connexa; et si alioquin nomen Sancti alias significationes patiatur. Quare Gregorius XV.* Bullâ 23. pro causa Beatificationis B. Petri Alcantara Ordinis S. Francisci assignat, quòd Cardinales judicarent ita plenè de omnibus requisitis costare, ut censuerint posse nos (ait Pontifex) *quandocumque voluerimus, eundem servum Dei, juxta Catholicæ Ecclesiæ ritum, Sanctum atque in calis regnantem declarare: omnibusque Fidelibus solemni canonizatione proponere venerandum. Quod manifestè meo iudicio evincit intentum nostrum. Unde et si Nonnulli S. Scriptores in descriptione Canonizationis non memiserint expressè presentis gloriæ cælestis, saltem non excluderunt, & potius nomine Sanctitatis,*

Quod aperit confirmat Bulla Gregorii XV. de B. Petro Alcantara.

ratione subjectæ materiæ & perspecti Ecclesiæ sensus, comprehendisse gloriam cælesti sunt.

Petes, an Pontifex in definiendis ijs, in quibus est infallibilis, debeat necessario adhibere examen & diligentem inquisitionem præviam, sive in, sive extra Concilium definiat? Resp. Aff. Infallibilitas enim promissa est, non sicuti Prophetis, qui instar galami velociter scribentis divina oracula exprimebant, sed mediante diligentia, quæ humano modo pro qualitate rei adhibenda videbitur. Idque ostendit perpetua praxis Ecclesiæ, etiam in Concilijs ac presente in ijs Pontifice adhibita: semper enim magna disquisitio in ijs præmittitur definitioni, exemplo Concilii Apostolorum *Actor. 15.* Idemque faciunt Pontifices sine Concilio definientes, ultra examina diligentissima insuper indicentes præces publicas, aut jejunia &c. Unde idipsum aperte patet in praxi canonizationis Sanctorum. Et quidem in Bulla Canonizationis interdum exprimunt se confidere, quòd Altissimus eos non errare permittet, allegando quòd omnia examina & diligentias adhibuerit ad inquirendam veritatem. Et planè, si independentè ab humanis diligentijs sint infallibilis; ut quid graviter delinquerent, cas non adhibendo?

Unde quod à Nonnullis quaeritur, an si contingeret Pontificem sine adhibitis ordinarijs diligentijs processisse ad definitionem, deberet ipsa nihilominus censi infallibilis; hoc (inquam) procedit ex suppositione impossibili: quia Deus, qui promissit finem seu infallibilitatem, indubitanter non permittet Pontificem non adhibitis medijs ordinarijs seu requisitis procedere. Aliàs sanè possent definitiones Pontificum, etiam cum Concilijs definitissimam, patere calumniæ, ob præsentem diligentis examinis defectum. Quod si verò constaret, Pontificem interdum parum examen adhibuisse, certum perinde esse deberet, amplius non fuisse requisitum; v.g. ob claritatem causæ alijs damnatæ &c. Quod si denique possibile foret (quod negamus) Pontificem omittere debitam diligentiam, & tamen definire; adhuc potius censendum foret, infallibilitatem ab examine aut diligentia humana prævia non pendere, quàm definitionem Pontificiam in dubium revocare.

Pro fine quaestionis adverte, quòd cum (ut loquitur *Alexander VII.* Constitut. *Ad Sacram* contra Janenistas editâ) Nonnulli iniquitatis filii quinque propositiones damnatas in libro *Cornelii Jansenii* non contineat, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse, asserere cum magno Fidelium scandalo non reformidarent, idem Pontifex oppositum ibidem expressè definiverit ac declaraverit,

107. *An Pontifex debeat definitionibus præmittere examen.*

108. *Quid si definiret non præmissis examinis.*

109. *Expenditur Bulla Alexandri VII. definitionis quinque propositiones esse damnatas in sensu à Jansenio intento.*

rit, & hoc nomine eundem librum damnet. Ubi cum constat de definitione, nequit dubitari de Pontificia definiendi potestate; quantumvis videri posset res facti; at universam concernens Ecclesiam, & redundans saltem in quæstionem juris, quæ dum nequæ congruè sine pleno effectu aliàs terminari, vel per factum aliquod posset via eversioni definitæ quæstionis juris parari, cadit quoque per concomitantiam seu cõnexionem quamdam sub potestatem definitivam Papæ. Est planè hic apparet scopus istorum malignantium, per latum scilicet quæstionis facti confodere primariam definitionem Papalem; dum existimantes Pontificem in quæstionibus præteritis facti errasse (quod ipsum tamen ad modum summè temerarium esse debet) pergerent quidquid *Jansenii* libro continetur defendere, veluti quo non continentur propositiones (quas quodam sensu iuste damnatas fatentur) damnatæ, saltem in sensu *Jansenii*. Ob id Pontifex merito declarat præmissa. Et quidem si rectè attendatur, sensus particularis, in quo propositiones damnantur, est ipsissimum objectum quæstionis juris ac definitionis; nam utique in sensu determinato (cujus declaratio est penes definientem) damnantur sententiæ seu propositiones. Quod autem exprimatursensus à *Jansenio* intentus, non ita intelligas velim, quasi *Jansenius* in corde vere senserit, prout scripsit (potuisset enim ad solutè contra propriam mentem scripsisse) sed quod sensus iste sit *Jansenii*, quantum est ex vi verborum & contextus, quem proinde voluit instar locutionis significare, & cui in mente debebat respondere simile iudicium ad hoc,

ut censetur non fuisse mendax aut fallens. Quod insuper definiatur propositiones in libro (qui ab omnibus noscitur esse *Jansenii*) contineri, vel ex eo esse excerptæ, non mirandum est: cum id perinde sit, ac si Papa damnationem ad latus singularum in libro positarum adjecisset: Nec dubitandum sit, quin sicut Ecclesia potest etiam sub anathemate definire, in aliquo libro nullos errores contineri (prout de Canone Missæ definiit *Tridentinum*) sic è contrà definire, quod in Institutionibus v. g. *Calvani*, Libro *Jansenii* &c. tales errores continentur. Prout in Concilio Lateranensi damnatur & reprobatur Libellus quem *Abbas Joachim* vir pius edidit contra Magistrum *Petrum Lombardum* de unitate seu essentia Trinitatis; ac determinat Concilium se quoad illam credere cum *Petro Lombardo*. Et (ut alia omittam) etiam in Concilio V. generali in terminis damnantur Scripta *Theodoretii* contra *Cyrium* aut Concilium Ephesinum. Estque omnino ad officium Pastoris universalis Ecclesiæ pertinens, non tantum salutaria pascua à noxiis discernere, veluti in abstracto aut extra subjectum; sed etiam ovibus, ne (quod in promptu esset) decipiantur, declarare, in tali subjecto seu libro has vel illas noxias herbas seu doctrinas, aut è contrà salutare reperiri. Quod si denique quis nimium contenderet, definitionem prædictam non censendam esse fidei (de quo S. Sedes iudicet) sed solum iudiciale declarationem, cui à quovis obediente fideli standum est; adhuc convincerentur malevoli refractarii, qui secus agunt.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Habitu, & Interno Actu Fidei.

QUÆSTIO I.

De Habitu Fidei.

PERAQUE Habitum fidei concernentia in antecedentibus sunt explicata; præsertim *Disp. I.* nimirum quomodo sit supernaturalis & à Deo infulsus, nec de facili, sed simpliciter posse, quando & quo ordine infundatur; quomodo subiectetur in intellectu, non maneat in Beatis & damnatis, maneat autem in animabus adhuc purgatione indigentibus. Idemque est de animabus Patrum ante mortem Christi in limbo adhuc à Domino peregrinantium. Quomodo denique sit Theologica virtus, maneatque veri nominis, uti Theologica, Virtus; sine Caritate; etsi non formata.

Herinc Sum. Theol. Pars III.

Hæc itaque quæstione de Habitu fidei paucis explicanda redant, quæ in antecedentibus non sunt sufficienter discussa.

Disco I. Habitus fidei est simplex, non compositus ex aggregatione plurium habituum correspondentium pluribus articulis. Est communissima Theologorum sententia, cum *D. Thoma quæst. 4. art. 6.* & inclinât *Scotus 3. dist. 24. q. unic. n. 21.*

Conclusio non satis efficaciter probatur ex illo ad *Ephes. 4. Una fides, unum baptisma.* Nam ibi solum indicatur esse eodem fidei articulos, quibus omnes Christiani ob idem motivum credunt, adeoque est sermo de unitate objectiva fidei in omnibus Fidelibus. Non sufficienter etiam probatur ex identitate specifica assensuum fidei: cum & hi circa varia objecta materialia sæpè disparatissima versentur, adeoque ex parte eorumdem specie distinguantur.

Habitus fidei est simplex.

Nounulla probationes rejiciuntur.